

'We moeten evolueren van een wij-zij-verhaal naar een samenwerking in wederzijds vertrouwen om de doelen te realiseren.'

Riet De Bondt (links)

Het BOA-decreet

Een ambitieus plan voor kwaliteitsvolle buitenschoolse opvang voor alle kinderen

2026 is een belangrijk jaar voor de buitenschoolse opvang. "Het BOA-decreet¹ is ambitieus", zegt Riet De Bondt, beleidsmedewerker Opgroeien. "Het is zowel een opportuniteit als een supergrote uitdaging," vult Rika Verpoorten, stafmedewerker VVSG, aan.

Zowel Riet De Bondt als Rika Verpoorten kennen het BOA-decreet door en door. Het is een decreet dat de wereld van de buitenschoolse opvang grondig wijzigt. Ook scholen en onderwijsprofessionals zullen dat merken. Waarom is voor dit scenario gekozen?

Rika: Er is vandaag al veel aanbod van opvang en vrijetijdsactiviteiten voor kinderen vanuit jeugd, sport en cultuur. Maar het is niet altijd goed geïntegreerd in het lokale weefsel. Het is absoluut een opportuniteit om daar werk van te maken. Tegelijk is dat een uitdaging. Want vanuit die verschillende sectoren komen ook heel veel verschillende logica's samen.

Riet: Al in 2014 werd in de 'Staten-Generaal opvang en vrije tijd van schoolkinderen' geconcludeerd dat opvang meer lokaal moest geregeld worden. En dat over sectoren heen. In 2015 volgde een conceptnota. Maar het duurde tot 2019 voordat het BOA-decreet werd goedgekeurd.

Wat wil het BOA-decreet bereiken?

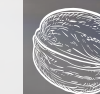
Riet: De Vlaamse overheid wil komen tot een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA). Dat houdt in dat alle lokale partners moeten samenwerken en dat het lokaal bestuur de regie in handen heeft. Er zijn drie doelstellingen. Ten eerste moeten er op kindniveau speelmogelijkheden en ontplooiingskansen voor elk kind gecreëerd worden. Elk kind moet dus de kans krijgen om een aangename vrije tijd te hebben buiten de schooluren.

Rika: En dat hoeft niet steeds in een gestructureerd aanbod te zijn. Kinderen hebben soms ook nood om een uurtje te voetballen met vrienden, of rond te hangen op een speeltuig. Dat kan ook, maar wel binnen een kader dat een oogje in het zeil houdt en ingrijpt als het nodig is.

Riet: De tweede doelstelling van BOA situeert zich op het gezinsniveau. Gezinnen moeten de

TEKST
Eva Tiquet

FOTO'S
Michael De Lausnay

1. In dit artikel gebruiken we de afkorting BOA voor 'buitenschoolse opvang en activiteiten'

'Het ideale traject is een groeiproces waarbij de lokale besturen alle betrokken partners betrekken. Zo'n draagvlak opbouwen, vraagt tijd.'

Rika Verpoorten

» mogelijkheid krijgen om hun gezin te combineren met werk, opleiding, vrijwilligerswerk, ... En de derde doelstelling is het realiseren van sociale cohesie en gelijke kansen. Met BOA wordt ook op maatschappelijk niveau ingezet op toegankelijkheid zodat elk kind, ook met specifieke zorgnoden of uit gezinnen met financiële moeilijkheden, gebruik kan maken van het aanbod buitenschoolse opvang en activiteiten.

Hoe wil het BOA-decreet deze doelstellingen in realiteit omzetten?

Rika: Om dat alles te realiseren moeten de verschillende organisatoren met elkaar gaan samenwerken: samen nadenken, respect voor elkaar krijgen en elkaar erkennen in hun meerwaarde. Dat gaat niet vanzelf.

Riet: Daarom legt het BOA-decreet de opdrachten in de lokale partnerschappen. Daar kan de puzzel gelegd worden.

Rika: Het lokaal bestuur wordt daarom de BOA-regisseur die het initiatief neemt om de partners (die BOA aanbieden of gebruiken) samen te brengen in een lokaal samenwerkingsverband. Verder krijgt het lokaal bestuur

de taak om, op basis van Vlaamse richtlijnen, een lokaal erkenningskader uit te werken. Dat kader vormt de basis om het lokale aanbod te gaan erkennen. Daar waar vroeger Opgroeien de BOA-organisatoren middelen gaf, is het nu het lokale bestuur dat de subsidies verdeelt. En tot slot zal het lokaal bestuur ook toezichthouder en handhaver zijn.

Historisch zijn er ook lokale besturen die zelf buitenschoolse activiteiten organiseren. Het komt er dus op aan om die rollen gescheiden te houden en als lokaal bestuur zo neutraal mogelijk in die regierol te staan. Dat is een groeiverhaal en het zal niet meteen perfect verlopen. Maar het is wel belangrijk dat de lokale besturen, samen met partners in de gemeente, ernaartoe werken.

Riet: We zien de scholen als een waardevolle partner in het BOA-verhaal. Als we alle kinderen willen bereiken, kunnen scholen een sleutelpositie innemen.

Hoe kan zo'n samenwerking er in praktijk uitzien?

Riet: We zien dat lokale besturen dat anders invullen, afhankelijk van de lokale situatie. Na schooltijd wordt bijvoorbeeld een rij geregeld van de school naar de muziekschool. Maar het kan ook dat een vereniging op woensdagmiddag een activiteitenaanbod organiseert in de sporthal van de school. Het is trouwens niet verplicht om BOA op school aan te bieden. Dat kan perfect ook op een andere locatie.

Rika: Er valt heel veel onder BOA, maar het middagtoezicht wordt niet meegenomen, ook niet in de BOA-subsidies.

Riet: Vervoer van de ene naar de andere locatie kan onderdeel zijn van BOA. In sommige lokale besturen wordt een bus geregeld. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat 75% van de BOA-subsidie naar aanbod moet gaan en 25% kan naar de regie (zoals het vervoer).

Rika: Dit voorbeeld illustreert ook het lokale verhaal: vervoer is op de ene plaats wel nodig en op de andere helemaal niet.

Er zijn 285 lokale besturen die moeten samenwerken met verschillende partners. Wat betekent dat voor het lokale opvangland-schap?

Rika: Regie nemen betekent voor een lokaal bestuur niet dat het alles zelf organiseert,

maar dat het in de lokale samenwerking op zoek gaat naar oplossingen voor opvangnoden. En dat zal er overal anders uitzien. Er zullen bijvoorbeeld lokale besturen zijn die zelf personeel aanwerven om op de scholen van hun grondgebied buitenschoolse opvang te organiseren. Maar er zijn ook gemeenten waar het anders verloopt. Het is ook nooit een perfect verhaal. Daarin moeten alle partners realistisch zijn. We zien lokaal erg mooie praktijken waar de samenwerking echt goed zit. Veel hangt af van de goesting om met de verschillende BOA-partners aan de slag te gaan, gecombineerd met een lokaal bestuur dat faciliteert en stimuleert.

Riet: Die lokale diversiteit heeft positieve en negatieve kanten. Er zijn BOA-praktijken die zoveel beter zijn dan wat wij vanuit het Vlaamse beleid zouden kunnen regelen. Maar er zijn ook praktijken die nog zeer veel stappen te zetten hebben.

Rika: De Vlaamse regelgeving legt enkele harde deadlines op. En toch ontstaan er maar liefst 285 snelheden.

Riet: En scholen, net als de andere betrokken partners, worstelen hiermee.

Rika: Dat is soms moeilijk werken.

Bijvoorbeeld voor scholengemeenschappen die over gemeentegrenzen heen gaan.

Riet: Ambitie is dus enorm belangrijk. Het is de rode draad. Er is een strakke timing. Tegelijk betekent dat niet dat wat er op 1 september is, ook in steen gebeiteld is. Het BOA-verhaal blijft een proces dat geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd moet worden.

Rika: Tegelijk hoop ik wel dat het lokaal samenwerkingsverband sterk genoeg is om ook legislatuuroverschrijdend te werken. Het zou mooi zijn als een kwaliteitsvol BOA-verhaal na de lokale verkiezingen verder kan groeien.

Waarom heeft het na de goedkeuring van het BOA-decreet zo lang geduurd vooraleer uitvoerende stappen gezet werden?

Rika: Er zitten veel uitdagingen in het decreet, zoals de lokale regie en de herverdeling van de middelen.

Riet: Daarom werd een overgangstermijn van vier jaar voorzien. Dit startte in 2021. Lokale samenwerkingsverbanden werden opgericht en de lokale visie op BOA kon ontwikkeld worden.

Rika: De meerderheid van de besturen kreeg geen extra middelen voor deze nieuwe opdrachten. Dat vertraagde het proces. En ook de covid-, Oekraïne- en energiecrisis hadden hun effect.

Riet: En toen iedereen doorhad dat de startdatum naderde, waren er ook nog verkiezingen. Ook hierdoor werden beslissingen uitgesteld. Te veel lokale besturen waren niet klaar. De startdatum werd daarom opgeschoven naar 1 september 2026. Lokale besturen die wilden, konden wel al instappen op 1 januari 2026.

Rika: Met deze verlenging ging ook een extra boost-subsidie gepaard. Zo kon ingezet worden op het uitbouwen van lokale partnerschappen.

Het BOA-decreet kent een hele geschiedenis, maar het zal blijkbaar ook nog even duren vooraleer het overal goed werkt zoals bedoeld?

Rika: Het ideale traject is een groeiproces waarbij de lokale besturen alle betrokken partners betrekken. Dergelijk draagvlak opbouwen, vraagt tijd.

Riet: Veel samenwerkingsverbanden startten het afgelopen jaar met dat groeiproces. Er moet geëvolueerd worden van een wij-zij-verhaal naar een samenwerking in wederzijds vertrouwen om die doelen te realiseren.

Rika: Dit is een 'mensgebonden' verhaal. Of een samenwerking werkt, hangt vaak samen met wie dit opneemt. Daarom moet er blijvend geïnvesteerd worden in de samenwerkingsrelatie.

Riet: Naast het partnerschap is het ook erg belangrijk dat het lokaal bestuur blijft inzetten op het realiseren van een aanbod voor alle kinderen, ook kinderen met specifieke zorgnoden en kinderen uit kwetsbare gezinnen. BOA is in alle facetten ambitieus en een uitdaging.

Kwaliteitsvolle opvang verdient respect

Een kwaliteitsvolle opvang is absoluut een meerwaarde in onze huidige samenleving. Voor het COV is het daarom belangrijk dat het BOA-decreet correct uitgevoerd wordt zodat de initiële doelstellingen van het decreet gerealiseerd kunnen worden. Dat moet gebeuren mét respect voor het betrokken personeel. Onderwijs is geen opvang. Maar onderwijs zal wél de gevolgen van het BOA-decreet voelen. Daarom zijn we als COV ongerust over de lokale invulling van het decreet, die per gemeente kan verschillen. Opvang mag niet afhankelijk zijn van waar je woont! Dat geldt uiteraard ook voor scholen en onderwijspersoneel. Het grondgebied waar een school zich toevallig bevindt, mag niet bepalend zijn voor de organisatie van BOA en eventuele extra organisatorische rompslomp. Een intense samenwerking met de betrokken partners is een voorwaarde om dit BOA-verhaal tot een goed einde te brengen. Er moet geluisterd worden naar de noden van de onderwijspartners. En we mogen het personeel uit de buitenschoolse kinderopvang absoluut niet uit het oog verliezen. Zij vrezen momenteel job- en inkomensonzekerheid. Dat kaart ACV PULS aan op 3 april 2026. Het COV is solidair en steunt deze actie.

Pamflet ACV Puls